

Рейтинговий звіт SMMR 001 – 002 - short про визначення кредитного рейтингу

Об'єкт рейтингування:	м. Сміла
Тип рейтингу:	довгостроковий кредитний рейтинг за Національною рейтинговою шкалою
Рейтингова дія	оновлення
Дата визначення:	14.12.2009 р.
Дата оновлення	29.06.2010 р.
Рівень кредитного рейтингу боргового зобов'язання:	uaBB+
Прогноз:	стабільний

Наданий у результаті рейтингового аналізу кредитний рейтинг визначено за Національною рейтинговою шкалою, на що вказують літери **ua** у позначці кредитного рейтингу. Національна рейтингова шкала дозволяє виміряти розподіл кредитного ризику в економіці України без урахування суверенного ризику та призначена для використання емітентами цінних паперів, позичальниками, фінансовими установами, посередниками та інвесторами на фінансовому ринку України.

Висновок рейтингового агентства щодо кредитного рейтингу міста

Кредитний рейтинг ґрунтується на результатах аналізу економічних та фінансових показників, даних щодо демографічної ситуації, стану ринку праці, інформації відносно боргових зобов'язань міста, наявної у розпорядженні комунальної власності та перспективних планах на майбутнє.

Кредитний рейтинг ґрунтується на інформації, наданій виконавчим комітетом Смілянської міської ради, а також на іншій інформації, що є у розпорядженні рейтингового агентства та вважається надійною. Рівень кредитного рейтингу залежить від якості, однорідності та повноти інформації, що є у розпорядженні рейтингового агентства.

Історія кредитного рейтингу

Дата визначення/оновлення	14.12.2009 р.	29.06.2010 р.
Рівень кредитного рейтингу	uaBB+	uaBB+
Прогноз	стабільний	стабільний
<i>Рейтингова дія</i>	<i>визначення</i>	<i>підтвердження</i>

Позичальник або окремий борговий інструмент з рейтингом uaBB характеризується кредитоспроможністю нижчою ніж достатня порівняно з іншими українськими позичальниками або борговими інструментами. Висока залежність рівня кредитоспроможності від впливу несприятливих комерційних, фінансових та економічних умов.

Знаки «+» та «-» позначають проміжні категорії рейтингу відносно основних категорій.

Прогноз «стабільний» вказує на відсутність на поточний момент передумов для зміни рейтингу протягом року.

Рівень кредитного рейтингу міста Сміли підтримується:

- високими темпами зростання обсягу доходної частини загального фонду бюджету міста без урахування трансфертів (125,8-131,1%) протягом 2005-2008 рр. та прийнятним рівнем виконання річного плану за цим показником у 2009 році;
- збереженням помірного рівня бюджетної забезпеченості міста: розрахунковий обсяг доходів загального фонду бюджету без урахування трансфертів на одного мешканця складає у 2009 році 779,5 грн. (792,2 грн. у 2008 році);
- низьким рівнем прямого боргового навантаження на бюджет міста станом на 01.01.2010 р. та помірним рівнем його запланованого зростання у майбутньому: у разі випуску облігацій внутрішньої місцевої позики, пряме боргове навантаження складатиме 11,9% від запланованого на 2010 рік обсягу доходної частини міського бюджету без урахування трансфертів;
- зростанням окремих показників економічного розвитку міста протягом 2009 року: обсягу реалізації промислової продукції на 7,7% – до 327,2 млн. грн., роздрібного товарообороту на 9,3% до 198,6 млн. грн., обсягу прямих іноземних інвестицій на 2,3% – до 3,2 млн. дол. США, обсягу введення в експлуатацію житла у 2,1 рази – до 1,2 тис. кв. м.
- розташуванням на території міста крупної вузлової залізничної станції ім. Т. Шевченка та структурних підрозділів Одеської залізниці, які є найбільшими роботодавцями регіону.

Рівень кредитного рейтингу міста Сміли обмежується:

- зростанням залежності бюджету міста від дотації вирівнювання з Державного бюджету, співвідношення обсягу якої до доходної частини загального фонду бюджету міста без урахування трансфертів становило у 2008 році – 41,1%, у 2009 році – 65,5% та очікуваним зростанням цього показника у 2010 році до 70,6%;
- концентрацією надходжень до бюджету міста за основними платниками податків (у 2009 році 10 основних платників формували 44,8% обсягу доходів загального фонду міського бюджету міста без урахування трансфертів);
- нижчим за середній по країні рівнем середньомісячної заробітної плати у місті у 2005-2009 рр. за залежності доходної частини бюджету міста від надходжень податку з доходів фізичних осіб (питома вага цього джерела в доходах загального фонду бюджету міста без урахування трансфертів становить близько 80%) та погіршенням ситуації на ринку праці міста у 2009 році;
- високим рівнем зношеності об'єктів інженерної, транспортної інфраструктури і житлового фонду міста та необхідністю здійснення значних капітальних вкладень у їхнє відновлення;
- нижчим за середній рівень по країні значенням більшості основних показників економічного розвитку м. Сміли в розрахунку на одного мешканця за результатами 2005-2009 рр.

Резюме

Представлений аналітичний звіт розкриває основні зміни, які відбувалися впродовж 2005-2009 рр. соціально-економічній та фінансовій сферах міста Сміли, та оцінку (через процедуру оновлення рейтингу) їхнього впливу на спроможність Смілянської міської ради виконувати свої боргові зобов'язання.

Соціальна сфера та економіка міста

Основні показники соціально-економічного розвитку міста протягом 2004-2009 рр. наведено у таблиці.

Основні показники соціально-економічного розвитку м. Сміли за 2004-2009 рр.¹

Показник	2004 рік	2005 рік	2006 рік	2007 рік	2008 рік	2009 рік
Чисельність наявного населення (станом на кінець звітного періоду), тис. осіб	69,0	68,9	68,6	68,6	68,7	68,7
Середньомісячна заробітна плата, грн.	560,1	711,8	907,2	1 135,8	1 534,5	1 532,4
Заборгованість з виплати заробітної плати, млн. грн. (станом на кінець звітного періоду)	2,6	2,1	0,7	0,8	0,9	2,2
Обсяг реалізації промислової продукції у відпускних цінах, млн. грн.	105,5	224,3	235,1	211,3	303,8	327,2
Інвестиції в основний капітал, млн. грн.	63,6	48,8	94,5	174,8	141,8	104,8
Прямі іноземні інвестиції, млн. доларів США (станом на кінець звітного періоду)	1,2	1,2	4,4	4,5	3,1	3,2
Зовнішньоторговельний товарооборот, млн. доларів США	22,5	15,7	19,4	21,5	20,4	14,6
Введено в експлуатацію житла, тис. кв. м	4,3	6,0	7,4	8,9	0,6	1,2
Обсяг роздрібного товарообороту, млн. грн.	65,6	78,7	88,0	126,2	181,7	198,6

Джерело: Виконавчий комітет Смілянської міської ради

Населення міста, трудові ресурси та ринок праці

Демографічні процеси у м. Смілі протягом 2004-2009 рр. характеризуються стабільним негативним сальдо природного приросту населення та постійним міграційним приростом населення, що пояснюється внутрішньообласними міграційними потоками внаслідок позитивних тенденцій економічного розвитку міста, стабільної роботи транспортного комплексу, а також наявності у місті низки навчальних закладів. Станом на 01.01.2010 р. чисельність наявного населення м. Сміли склала 68,7 тис. осіб, або 5,3% населення Черкаської області, та протягом 2009 року зросла на 0,1%.

Протягом 2004-2009 рр. у м. Смілі спостерігалось зменшення середньооблікової чисельності зайнятих працівників, кількість яких скоротилась на 13,3% або на

¹ Деякі кількісні дані, які аналізуються у звіті, наведено після відповідного округлення. У зв'язку з цим значення одних і тих же показників, які наводяться в звіті більше одного разу, можуть не збігатися, а підсумкові значення окремих показників можуть не відповідати арифметичній сумі їх складових.

3,1 тис. осіб. При цьому у 2009 році не зважаючи на кризові явища в економіці України, темпи скорочення зайнятих на підприємствах міста уповільнились внаслідок створення нових робочих місць на заводі з виготовлення морозива ТОВ «Еліт». Крім того збереження робочих місць вдалося досягнути переважно за рахунок застосування адміністрацією підприємств та організацій міста практики застосування вимушених адміністративних відпусток та скорочення робочого часу.

Рівень середньомісячної заробітної плати у м. Смілі у 2004-2009 рр. був нижчим за відповідний середній показник по країні, а темпи зростання середньомісячної заробітної плати у місті, за виключенням 2008 року, відставали від відповідного загальнодержавного показника. Наслідки промислово-фінансової кризи негативно вплинули на динаміку доходів населення міста. Так, середньомісячна заробітна плата у Смілі у протягом 2009 року зменшилась, порівняно з 2008 роком, на 0,1% і склала 1 532,4 грн., що було на 19,6% менше, ніж у середньому по країні. Негативна різниця в рівнях оплати праці у місті та у країні в цілому, стримує зростання доходної частини загального фонду бюджету міста без урахування трансфертів, близько 80% якої формує податок з доходів фізичних осіб.

З огляду на найбільшу кількість зайнятих та найвищий рівень оплати праці, бюджетоформуючим видами економічної діяльності у м. Смілі є «Промисловість» та «Транспорт».

Обсяг заборгованості з виплати заробітної плати у м. Смілі протягом 2007-2009 рр. зростав і станом на 01.01.2010р. становив 2,2 млн. грн. Причому у зв'язку з кризовими явищами в економіці України у 2009 році темпи зростання обсягу заборгованості перед працівниками були найвищими. Співвідношення обсягу заборгованості з виплати заробітної плати з обсягом середньомісячного загальноміського фонду заробітної плати за 2009 рік знаходиться на високому рівні – 7,1%.

Промисловий комплекс міста

Протягом 2004-2009 рр. діяльність підприємств міста Сміли характеризується стійкою тенденцією до скорочення фінансового результату від звичайної діяльності до оподаткування, що пов'язано зі збитковою діяльністю промислових підприємств міста. У 2009 році підприємства міста Сміли отримали збитки у сумі 30,4 млн. грн.

Зважаючи на те, що за результатами 2009 року питома вага 10 основних підприємств-платників у структурі загального фонду доходної частини бюджету без урахування трансфертів перевищує 44,8%, доходна база бюджету міста має високу концентрацію, тобто існує залежність від діяльності окремих підприємств.

Промисловість є однією з провідних галузей економіки м. Сміли. Виробничу діяльність у місті здійснюють 21 підприємство, на яких зайнято 5,5 тис. осіб, що становить 27,4% середньооблікової кількості штатних працівників міста без урахування малого бізнесу.

Діяльність промислового комплексу міста протягом 2004-2008 рр. характеризувалась нестабільною динамікою обсягів виробництва та реалізації промислової продукції. У 2009 році, не зважаючи на погіршення показників економічного розвитку країни в цілому, промисловий комплекс м. Сміли демонструє зростання обсягів реалізації промислової продукції (у фактичних цінах), що стало наслідком введення в експлуатацію заводу з виготовлення морозива ТОВ «Еліт». При цьому у розрахунку на одного мешканця обсяг реалізації промислової продукції був нижчий за відповідний середній показник по країні в цілому.

У структурі обсягів виробництва промислової продукції у м. Сміли у найбільша питома вага припадає на ВАТ «Науково-Виробниче Підприємство «Смілянський електромеханічний завод», ВАТ «Смілянський машинобудівний завод», ДП «Оризон –Навігація», ТОВ «Меблі Лівс» та Смілянська філія ТОВ «Еліт» (74,3% загального обсягу реалізації промислової продукції по місту 2009 році).

Транспорт

Транспортне обслуговування в м. Сміла забезпечується автомобільним та залізничним, транспортом. На території міста Сміли розташовані та діють низка структурних підрозділів Одеської залізниці, і які є основними роботодавцями та платниками податків та зборів до бюджету міста. Зокрема за підсумками 2004-2009 рр. питома вага сплачених податків та зборів зазначених суб'єктів господарювання в структурі загального фонду бюджету міста без урахування трансфертів коливалась у межах 37,3-41,1%.

Діяльність Одеської залізниці здійснюється на території 6 областей України: Одеської, Миколаївської, Херсонської, Черкаської, Кіровоградської та Вінницької. Загальна площа території складає 49,9 тис. га, експлуатаційна довжина залізничних колій становить 3 997,6 км (18,4% від загальної довжини колій залізничних доріг України).

Протягом 2004-2008 рр. вантажообіг Одеської залізниці зріс на 15,3% та склав 60 734 млн. тонно-кілометри, проте у 2009 році, порівняно з аналогічним періодом попереднього року, зменшився на 15,5%, до 51 337 млн. тонно-кілометрів, що зумовлено впливом економічної кризи, скороченням промислового виробництва та відповідним скороченням обсягів відвантаженої продукції. Обсяги пасажирських перевезень також зменшилися: у 2009 році, порівняно з попереднім роком, на 9,0% – до 7 188 млн. пасажиро-кілометрів.

Обсяги перевезення вантажів автомобільним транспортом протягом 2004-2008 рр. постійно зростали, що у свою чергу, позитивно впливало на показник вантажообороту. Обсяги перевезення пасажирів автомобільним транспортом у м. Смілі не мали сталої динаміки та характеризувались зростанням обсягів пасажирських перевезень протягом 2004-2006 рр. та скороченням обсягів у 2007-2009 рр.

Інвестиції в основний капітал та капітальне будівництво

Інвестиційна активність у м. Смілі протягом 2004-2009 років визначалась в основному політикою промислової та транспортної галузей міста у оновленні та введенні в експлуатацію нових виробничих потужностей. Обсяги інвестицій в основний капітал у Сміла у 2004-2009 рр. не мали стабільної динаміки та у розрахунку на одного мешканця були нижчими за середній показник по країні. У 2009 році у м. Смілі було освоєно інвестицій в основний капітал загальним обсягом 140,8 млн. грн., що у фактичних цінах на 0,7% менше, ніж у попередньому році. У розрахунку на одного мешканця вказаний показник становив 62,0% від середнього значення по країні.

Основним джерелом інвестицій в основний капітал залишаються власні кошти підприємств та організацій, крім того, високою залишається питома вага кредитів банків та інших позик.

У розрахунку на 1 000 мешканців площа введеного в експлуатацію житла протягом 2004-2009 рр. є меншою за середнє значення по країні внаслідок невисокої потреби у багатоповерховій забудові. У 2009 році введення в експлуатацію житла здійснювалось виключно індивідуальними забудовниками, а тому обсяги їх були незначними.

Іноземні інвестиції

Інвестиційна активність підприємств міста у 2004-2009 рр. характеризується невисокими показниками участі іноземного капіталу у їхньому розвитку. З початку процесу інвестування в економіку міста було залучено 3,2 млн. дол. США прямих іноземних інвестицій, що в розрахунку на одного мешканця в 18,4 рази менше за середній показник по країні. У звітному періоді, як і у попередніх роках, найпривабливішими для іноземного інвестування в м. Смілі залишається промисловість.

Зовнішньоекономічна діяльність

Основою зовнішньої торгівлі м. Смілі є торгівля товарами. Структурні пропорції зовнішньоторговельного товарообороту у м. Смілі формувалися в аналізованому періоді під впливом зміни обсягів експортних операцій. Відповідно обсяги товарного імпорту підприємств та організацій м. Смілі у зазначеному періоді поступалися обсягам експорту. У розрахунку на одного мешканця показники зовнішньоторговельного товарообороту підприємств і організацій м. Смілі протягом аналізованого періоду значно поступався середньому по країні (у 2009 році у 8,7 разів).

У 2009 році внаслідок світової фінансової кризи відбулося суттєве скорочення обсягів зовнішньоекономічної торгівлі (на 28,6%), порівняно з 2008 роком.

Причому через перевищення темпів скорочення товарного імпорту підприємств м. Сміли темпів скорочення експорту товарів, сальдо зовнішньої торгівлі продовжувало зберігати позитивне значення, а коефіцієнт покриття імпорту експортом становив 3,5.

Основними підприємствами, які здійснюють зовнішньоекономічну діяльність у м. Сміла, є: ВАТ «НВП «Смілянський електромеханічний завод», ТОВ «Меблі-ЛІВС», ДП «Оризон-Навігація». Найважливішими країнами-партнерами у зовнішньоторговельних операціях м. Сміла є країни СНД та Європейського союзу.

Торгівля та громадське харчування

Розвиток мережі торгівлі та ресторанного господарства у місті Сміли протягом 2004-2009 рр. сприяв збільшенню обсягу роздрібного товарообороту в аналізованому періоді у 3,0 рази до 198,6 млн. грн. Проте у розрахунку на одного мешканця міста зазначений показник залишається меншим за середнє значення по країні (у 2009 році на 42,2%).

Динамічний розвиток торгівлі у м. Сміли у 2004-2008 рр. позитивно впливав на наповнення доходної частини місцевого бюджету. Зокрема надходження від плати за торговий патент зросли у 4,2 рази, надходження від ринкового збору – на 32,8%. У той же час за результатами 2009 року, порівняно з попереднім роком, обсяги надходжень плати за торговий патент та ринкового збору скоротились у 3,7 разів та 2,8%, відповідно.

Житлове та комунальне господарство міста

Для міста актуальними є проблеми високого рівня зносу основних засобів, у тому числі житлового фонду та об'єктів інженерної та транспортної інфраструктури міста, оновлення яких вимагає значних капітальних вкладень у житлово-комунальну сферу. Крім цього, існує необхідність покращення фінансового стану підприємств, які забезпечують життєдіяльність міста, шляхом підтримки тарифів на житлові та комунальні послуги на економічно обґрунтованому рівні.

Рівень проплати населення за спожиті житлово-комунальні послуги у м. Смілі протягом аналізованого періоду був вищим, ніж у багатьох інших містах України. Водночас надання більшості видів житлово-комунальних послуг продовжує сплачуватися не у повному обсязі, що має наслідком накопичення заборгованості перед підприємствами житлово-комунальної галузі та призводить до погіршення фінансово-господарського стану цих підприємств.

Загальний обсяг простроченої заборгованості населення за спожиті житлово-комунальні послуги протягом 2009 року збільшився у 2,0 рази і станом на 01.01.2010 р. склав 7,0 млн. грн., що у розрахунку на одного мешканця м. Сміли перебуває на помірному рівні.

Постійне зростання вартості енергоносіїв, у тому числі для населення та бюджетних установ міста призводить до додаткового навантаження на бюджет міста, як у зв'язку з компенсаційними виплатами підприємствам житлово-комунального комплексу, так і прямим фінансуванням вартості енергоносіїв для бюджетних організацій.

Земельні ресурси та комунальна власність

Смілянська міська рада від імені та в інтересах територіальної громади відповідно до чинного законодавства наділена повноваженнями щодо володіння, користування та розпорядження об'єктами права комунальної власності. За рішенням ради виконуються усі майнові операції, у тому числі об'єкти права комунальної власності можуть передаватися у постійне або тимчасове користування юридичним і фізичним особам, надаватися в оренду, продаватися та купуватися, використовуватися як застава. Міська рада вирішує також питання відчуження об'єктів права комунальної власності та визначає доцільність, порядок та умови відчуження. Доходи від відчуження об'єктів права комунальної власності зараховуються до місцевого бюджету і спрямовуються на фінансування заходів, передбачених бюджетом розвитку.

Слід зазначити, що в м. Смілі приватизація земель комунальної власності, проводилась виключно шляхом викупу. Впродовж 2004-2009 рр. було продано 17 земельних ділянок загальною площею 8,2 га та вартістю продажу 3,4 млн. грн. При цьому обсяги продажу і середня ціна не мали сталої динаміки. Найбільший обсяг коштів від відчуження земельних ділянок надійшов до бюджету міста у 2009 році, що пов'язано зі збільшенням обсягів реалізованих земельних ділянок.

Ситуація з приватизацією об'єктів комунальної власності є протилежною і при продажу застосовуються відкриті торги. Загалом за аналізований період було приватизовано 46 об'єктів загальною площею 10,5 тис. кв. м. Перелік об'єктів комунальної власності міста, що підлягають приватизації, затверджується рішенням міської ради. При цьому визначення ціни об'єкта здійснюється за методикою оцінки вартості майна, затвердженої Кабінетом Міністрів України. Протягом 2004-2009 рр. до бюджету розвитку спеціального фонду бюджету м. Сміли надійшло доходів від відчуження майна загальним обсягом 4 564,4 тис. грн.

Міська влада активно використовує земельні ресурси та комунальне майно для наповнення загального фонду бюджету міста, про що свідчить щорічне збільшення обсягів надходжень плати за землю та плати за оренду цілісних майнових комплексів протягом 2004-2008 рр.

Можна прогнозувати, що тенденція до падіння попиту та, як наслідок, цін на майно комунальної власності та земельні ділянки, що спричинена загальною негативною динамікою соціально-економічного розвитку у країні, буде характерна для м. Сміли і у 2010 році. Це, безумовно, впливатиме на обсяги надходжень до бюджету розвитку та може ускладнити процес реалізації програм капітального розвитку.

Бюджет міста

Для повного та всебічного вивчення показників бюджет міста Сміла було представлено у форматі бюджетного балансу

Бюджет міста Сміли у форматі бюджетного балансу, тис. грн.

ПОКАЗНИК	2004 рік	2005 рік	2006 рік	2007 рік	2008 рік	2009 рік
Податкові надходження	21 013,0	25 044,2	32 683,0	41 614,1	54 007,7	52 612,9
Платежі, штрафи та інші операційні надходження	886,9	2 940,5	3 222,3	4 718,2	6 187,6	6 777,7
Отримані трансферти без урахування внутрішніх трансфертів та трансфертів до спеціального фонду	16 750,7	27 595,4	44 629,5	42 974,3	69 490,6	83 712,9
Операційні надходження всього	38 650,6	55 580,1	80 534,8	89 306,7	129 685,9	143 103,5
Поточні видатки	25 588,4	38 969,9	49 127,2	62 046,4	81 712,9	100 254,1
Субсидії та поточні трансферти	12 591,5	15 345,4	29 771,2	26 778,6	44 728,9	43 014,2
Операційні видатки всього	38 179,9	54 315,2	78 898,4	88 825,0	126 441,8	143 268,4
Операційний баланс	470,7	1 264,8	1 636,5	481,6	3 244,0	-164,8
Фінансовий дохід	0,0	0,0	0,0	36,8	41,1	0,0
Виплата доходу за зобов'язаннями, обслуговування боргу	0,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Фінансовий баланс	-0,6	0,0	0,0	36,8	41,1	0,0
Поточний баланс	470,1	1 264,8	1 636,5	518,4	3 285,2	-164,8
Капітальні надходження	730,3	1 479,8	747,9	1 216,1	2 157,3	2 807,6
Субсидії та трансферти на здійснення капітальних видатків	125,8	458,2	1 161,7	4 191,3	2 271,8	0,0
Капітальні надходження всього	856,1	1 938,0	1 909,6	5 407,4	4 429,1	2 807,6
Капітальні видатки	827,7	1 443,0	3 012,1	3 836,0	3 383,3	1 723,4
Капітальні трансферти без трансфертів до бюджету розвитку	714,1	1 177,5	805,4	734,7	555,0	817,1
Капітальні трансферти до бюджету розвитку	0,0	0,0	935,9	2 454,2	1 771,8	0,0
Капітальні видатки всього	1 541,8	2 620,5	4 753,4	7 024,8	5 710,1	2 540,5
Капітальний баланс	-685,6	-682,5	-2 843,7	-1 617,4	-1 281,0	267,1
Баланс після капітальних видатків	-215,6	582,3	-1 207,3	-1 099,0	2 004,2	102,2
Надання пільгових кредитів громадянам на будівництво житла (з урахуванням повернення)	0,0	50,0	47,5	-5,8	-5,2	-5,2
Профіцит/дефіцит	-215,6	532,3	-1 254,8	-1 093,2	2 009,4	107,5
Фінансування	215,6	-532,3	1 254,8	1 093,2	-2 009,4	-107,5
БАЛАНС	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Джерело: Фінансове управління Смілянської міської ради

Протягом 2004-2008 рр. бюджет м. Сміли зберігав позитивне сальдо операційного балансу бюджету, яке за виключенням 2007 року мало сталу тенденцію до збільшення. Профіцит операційного балансу у 2004-2006 рр. та 2008 році підтримувався його позитивним значенням як за загальним так і спеціальним фондами. Додатне значення операційного балансу бюджету свідчить про спроможність за рахунок поточних доходів забезпечувати фінансування поточних видатків бюджету (заробітна плата та нарахування на неї, оплата медикаментів, продуктів харчування, комунальних послуг бюджетних установ, тощо).

Водночас погіршення динаміки економічного розвитку міста, спричинене кризовими явищами в економіці України, призвело до того що у 2009 році операційний баланс бюджету міста має негативне значення (-) 0,2 млн. грн. і сформований в частині спеціального фонду бюджету міста, що зумовлювалось уповільнення темпів зростання операційних доходів за одночасного збереження високого темпу зростання операційних видатків бюджету міста.

На утворення негативного сальдо операційного балансу вплинуло також скорочення надходжень, порівняно з попереднім роком, за основними джерелами наповнення загального фонду бюджету міста. Зокрема, порівняно з 2008 роком, у 2009 році надходження переважної більшості джерел наповнення загального фонду бюджету міста зменшились на 3,2%-76,1%.

Стабільному зростанню операційних надходжень протягом 2004-2008 рр. сприяло щорічне збільшення обсягу податкових надходжень, зокрема податку з доходів фізичних осіб, чому сприяло постійне збільшення середньомісячної заробітної плати у місті. Крім того, зростанню обсягу податкових надходжень у 2007 році сприяло збільшенням з 01.01.2007 р. ставки оподаткування податком на прибуток фізичних осіб з 13% до 15%. При цьому у 2009 році у зв'язку зі скороченням чисельності зайнятих, зменшенням рівня середньомісячної заробітної плати, застосуванням адміністраціями низки підприємств та організацій м. Сміли вимушених адміністративних відпусток та скорочень робочого часу, обсяг надходжень податку з доходів фізичних осіб у місті скоротився, порівняно з попереднім бюджетним періодом. Це, відповідно, вплинуло на зменшення обсягу податкових надходжень.

У структурі операційних надходжень бюджету м. Сміли починаючи з 2005 року найбільша питома вага припадає на трансферти. Основною складовою частиною офіційних трансфертів до бюджету м. Сміли протягом зазначеного періоду була дотація вирівнювання з Державного бюджету, оскільки за розрахунками Міністерства фінансів України прогнозний обсяг доходів бюджету міста, що враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів, був недостатнім для фінансування відповідних витрат. При цьому слід зазначити, що якщо у 2008 році співвідношення дотації вирівнювання до фактично виконаного обсягу доходної частини загального фонду бюджету міста без урахування трансфертів складало 41,1%, то у 2009 році –65,5%. Відповідно до планових показників міського бюджету на 2010 рік зазначене співвідношення зросте та становитиме 70,6%.

На обсяги надходжень до бюджету м. Сміли платежів, штрафів та інших операційних надходжень у 2004-2009 рр. значною мірою впливали обсяги власних надходжень бюджетних установ, а саме плата за послуги, що надаються бюджетними установами та інші джерела надходжень бюджетних установ.

Через невідповідність графіків фінансування поточних видатків та надходжень відповідних доходів загального фонду впродовж 2004-2009 рр. виконання бюджету міста супроводжується тимчасовими касовими розривами, які покриваються за рахунок короткотермінових позичок з єдиного казначейського рахунку. Причому протягом аналізованого періоду їх обсяг постійно зростає. За результатами 2009 року загальна сума короткотермінових позичок, залучених з єдиного

казначейського рахунку, склала 63,3 млн. грн., що становить 109,9% показника 2008 року.

Середньострокові позички до бюджету міста залучались у 2005 та 2007 рр. в обсягах невиконання розрахункових показників Міністерства фінансів України по доходах, які враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів, на 303,4 тис. грн. та 1 309,5 тис. грн., відповідно. Середньострокова позичка отримана у 2005 році, була списана відповідно до Закону України «Про Державний бюджет України на 2006 рік». Середньострокова позичка 2007 року була погашена у 2008 році.

З метою розширення джерел доходної частини бюджету, у 2007-2008 рр. Смілянська міська рада здійснювала активні операції з тимчасово вільними залишками бюджету міста шляхом їх розміщення на депозит. Надходження до бюджету міста відсоткових платежів разом з відсутністю необхідних видатків на обслуговування боргових зобов'язань забезпечило позитивне значення фінансового балансу бюджету міста в зазначений період.

Відповідно дозволу Міністерства фінансів України від 20.10.2009р. до бюджету розвитку міста у кінці 2009 року залучені кошти банківського кредиту в сумі 856,2 тис. грн. на реконструкцію системи освітлення закладів освіти, охорони здоров'я та зовнішнього освітлення міста.

Капітальний баланс бюджету міста Сміли протягом 2004-2008 рр. був негативним, що є типовим для більшості місцевих бюджетів України, а розмір від'ємного сальдо не мав сталої динаміки. У 2009 року капітальний баланс бюджету міста мав позитивне значення.

Слід зазначити, що переважання позитивного сальдо операційного балансу бюджету міста над негативним сальдо капітального балансу у 2005 та 2007-2008 рр. та капітального над операційним балансом у 2009 році забезпечувало виконання бюджету міста з профіцитом. У 2009 року бюджет міста було виконано з профіцитом обсягом 107,5 тис. грн., при цьому дефіцит загального фонду бюджету склав 606,0 тис. грн., а профіцит спеціального фонду бюджету становив 713,5 тис. грн.

Дефіцит, який утворився за наслідками виконання бюджету міста у 2004 році, 2006 році, було покрито за рахунок залишків коштів на рахунках місцевого бюджету, що, відповідно, мало наслідком зменшення показника ліквідності бюджету.

У цілому показник ліквідності бюджету (відношення залишків на рахунках міського бюджету до обсягу видаткової частини без урахування трансфертів) не мав сталої динаміки як за загальним так і спеціальним фондами та коливався протягом 2004-2008 рр. по загальному фонду у межах 0,3-2,7%, по спеціальному фонду – 1,4-12,3%. За підсумками 2009 року показник ліквідності загального фонду перебував на низькому рівні – 0,6%, та на помірному рівні за спеціальним фондом – 11,4%.

Виконання доходної частини бюджету протягом 2004-2009 рр.

Для доходної частини бюджету міста Сміли в 2005-2008 рр. характерною була тенденція до збільшення обсягу надходжень. При цьому у 2009 році у зв'язку з загостренням кризових явищ в економіці України, відбулось скорочення обсягів надходжень до доходної частини бюджету міста без урахування трансфертів, порівняно з 2008 роком, на 0,3%.

Структурні пропорції формування доходної частини бюджету міста Сміли у 2005-2009 рр. були типовими для більшості місцевих бюджетів України. Найвагомими джерелами формування доходів бюджету міста були офіційні трансферти та податкові надходження.

Складовою частиною офіційних трансфертів до бюджету м. Сміли протягом зазначеного періоду була дотація вирівнювання з Державного бюджету, обсяг якої протягом аналізованого періоду зростав. Зокрема у 2009 році обсяг дотації вирівнювання збільшився, порівняно з 2008 роком, на 56,6%. При цьому співвідношення дотації вирівнювання до фактично виконаного обсягу доходної частини загального фонду бюджету міста без урахування трансфертів складало у 2009 році – 65,5% (у 2008 році – 41,1%).

Протягом 2005-2008 рр. обсяг доходної частини загального фонду бюджету м. Сміли, без урахування трансфертів, зростав як за рахунок збільшення обсягу власних доходів бюджету, так і закріплених. У той же час скорочення обсягів закріплених доходів у 2009 році, пов'язане із погіршенням динаміки економічного розвитку міста, призвело до зменшення розмірів надходжень до загального фонду бюджету міста без урахування трансфертів, порівняно з попереднім роком, на 0,9 млн. грн. або на 1,6%. Затверджений на 2009 рік з урахуванням змін план за доходами загального фонду бюджету м. Сміли без урахування трансфертів було виконано на 97,5%, у тому числі за закріпленими доходами – на 97,0% та за власними доходами – на 105,5%. Затверджений на 2009 рік Міністерством фінансів України обсяг закріплених доходів бюджету м. Сміли протягом 2009 року було виконано на 111,2%.

У структурі закріплених доходів бюджету м. Сміли у 2005-2009 рр. найбільша питома вага (75,7%-82,1%) припадала на податок з доходів фізичних осіб. У 2009 році під впливом погіршення результатів господарської діяльності, передусім, промислових та транспортних підприємств міста, що, відповідно, негативно відбилося на динаміці зростання фонду оплати праці на цих підприємствах, надходження податку з доходів фізичних осіб скоротились, порівняно з 2008 роком, на 3,2%. При цьому затверджений на 2009 рік з урахуванням змін план за надходженнями податку з доходів фізичних осіб було виконано на 99,0%.

Для бюджету м. Сміли характерним є високий рівень концентрації надходжень податку з доходів фізичних осіб у частині найбільших платників податку – зокрема у 2009 році на 10 найбільших платників податку з доходів фізичних осіб припадало 54,7% загального обсягу надходжень податку.

Обсяги доходної частини спеціального фонду бюджету м. Сміли у 2005-2009 рр. визначалися динамікою власних надходжень бюджетних установ, трансфертів та доходів бюджету розвитку. Обсяг надходжень до бюджету розвитку у 2009 році перевищив рівень надходжень у 2008 році на 31,0%. У той же час план від продажу землі та майна комунальної власності на 2009 рік з урахуванням змін виконано на 32,9%, у зв'язку з загальною негативною макроекономічною динамікою у країні.

Виконання видаткової частини бюджету протягом 2004-2009 рр.

У зв'язку із щорічним збільшенням обсягів доходної частини бюджету м. Сміли обсяги виконання видаткової частини бюджету міста протягом 2005-2009 рр. теж збільшувались. Щорічне збільшення видаткової частини бюджету міста у аналізованому періоді забезпечується зростанням обсягів фінансування, передусім, установ бюджетної сфери (освіта, охорона здоров'я, культура тощо), а також видатків на державне управління.

Порівняно з 2008 роком, запланований обсяг видатків (без врахування коштів, що передаються із загального фонду в спеціальний) на 2009 рік збільшився на 111,8%, здебільшого, за рахунок зростання оплати праці працівників бюджетних установ та витрат на комунальні послуги. За результатами 2009 року з бюджету міста здійснено видатків обсягом 145 803,6 тис. грн., що складає 92,3% від затвердженого з врахуванням змін плану на 2009 рік.

Недовиконання у повному обсязі планових обсягів видатків за окремими видатковими статтями бюджету, віднесеними до основних, мало наслідком зростання протягом 2006-2008 рр. кредиторської заборгованості бюджету міста, що створювало додаткове навантаження на бюджет міста. Обсяг кредиторської заборгованості бюджету міста протягом 2009 року скоротився на 34,4% і станом на 01.01.2010 р. склав 5,4 млн. грн. Співвідношення обсягів кредиторської заборгованості загального та спеціального фондів станом на 01.01.2010 р. до запланованих на 2009 рік видатків відповідних фондів міського бюджету перебуває на помірному рівні за загальним фондом – 2,4% та низькому за спеціальними фондом – 1,8%.

Структура видаткової частини бюджету міста за економічною класифікацією у 2005-2009 рр. характеризувалась високою питомою вагою поточних видатків (95,1-98,3%) у загальному обсязі видаткової частини бюджету. При цьому питома вага захищених статей видатків загального фонду бюджету міста Сміли у зазначеному періоді теж була високою (86,9-93,7%).

Незважаючи на те, що обсяги капітальних видатків у 2005-2008 рр. збільшувались, їх питома вага у загальному обсязі видатків є невисокою (менше ніж 10%). Це свідчить про те, що основними напрямками спрямування коштів залишаються, передусім, захищені статті видатків, що свідчить про обмежені можливості міста щодо розпорядження бюджетними коштами у разі виникнення непередбачуваних ситуацій.

Міський бюджет на 2010 рік

Доходну частину міського бюджету Сміли на 2010 рік без урахування трансфертів та коштів, що передаються до спеціального фонду бюджету затверджено в обсязі 74,4 млн. грн. За загальним фондом доходи бюджету міста, без урахування трансфертів, було затверджено в обсязі 65,6 млн. грн. Темп росту надходжень загальнодержавних податків і зборів (обов'язкових платежів), які враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів, відносно показника виконання у 2009 році склав 119,2%; темп росту надходжень власних доходів, що не враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів, відносно показника виконання у 2009 році склав 145,4%.

У 2010 році Смілянською міською радою заплановано збільшення надходжень до спеціального фонду бюджету, передусім за рахунок зростання доходів бюджету розвитку (на 26,2%, порівняно з 2009 роком, – до 3,5 млн. грн.).

Слід зазначити, що протягом січня–березня 2010 року у місті зберігається високий рівень виконання доходної частини бюджету. Зокрема план на I півріччя 2010 року за податковими надходженнями у січні-березні було виконано на 51,1%, у тому числі план за надходженнями податку з доходів фізичних осіб – на 54,6%, план за надходженнями плати за землю – на 50,6%.

Бюджетом м. Сміли на 2010 рік було заплановано надходження дотації вирівнювання в обсязі 46,3 млн. грн., що на 32,0% більше, ніж у 2009 році. При цьому якщо у 2009 році співвідношення дотації вирівнювання до фактично виконаного обсягу доходної частини загального фонду бюджету міста без урахування трансфертів складало 70,6%, то відповідно до планових показників міського бюджету на 2009 рік – 65,5%.

Враховуючи динаміку надходжень до бюджету міста у січні-березні 2010 року та помірне заплановане зростання, можливо очікувати достатнього рівня виконання річного плану у 2010 році за більшістю джерел наповнення бюджету міста.

Видаткову частину міського бюджету м. Сміли на 2010 рік без урахування трансфертів до бюджетів інших рівнів та коштів, що передаються до спеціального фонду встановлено у обсязі 175,7 млн. грн., що складає 120,6% від фактичного показника у 2009 році. Бюджетом міста передбачено погашення позики банку, залученої у грудні 2009 року в повному обсязі.

Боргові зобов'язання міста

Станом на 01.01.2010 р. сума консолідованого боргу м. Сміли складає 15 482,3 тис. грн., у тому числі:

- 856,2 тис. грн. – прямий борг бюджету м. Сміли;

- 435,7 тис. грн. – прострочена кредиторська заборгованість бюджетних установ, що утримуються за рахунок загального та спеціального фондів бюджету міста;
- 14 190,4 тис. грн. – прострочена кредиторська заборгованість комунальних підприємств міста.

Сукупне боргове навантаження на доходну частину бюджету міста за результатами 2009 року без офіційних трансфертів з урахуванням всіх зазначених вище зобов'язань залишається на низькому рівні та не перевищує 1,4%.

Перспективи залучення коштів у майбутньому

В 2010 році Смілянська міська рада планує здійснити випуск облігацій внутрішньої місцевої позики у розмірі 8,0 млн. гривень та збільшити, таким чином, обсяг прямого боргу міста до 8 856,2 тис. гривень. Облігації планується випустити з метою будівництва і реконструкції доріг та капітального ремонту житлового фонду. Випуск планується здійснити на строк обігу з 2010 р. по 2015 р. Відсоткова ставка за запозиченням встановлюватиметься відповідно до кон'юнктури ринку, але не вище 19%.

Слід зазначити, що співвідношення обсягу запланованого запозичення до запланованої доходної частини бюджету на 2010 рік без урахування трансфертів складає 11,9%, що відповідає помірному рівню прямого боргового навантаження на бюджет міста.

Висновок

За результатами аналізу кредитний рейтинг міста Сміли підтверджено на рівні uaBB+, прогноз «стабільний».

Генеральний директор

С. А. Дубко

Начальник відділу муніципальних рейтингів

О. К. Самойлова

**Старший фінансовий аналітик відділу
муніципальних рейтингів**

О. І. Луценко

Додатки

Бюджет м. Сміли у форматі бюджетного балансу у 2004-2009 рр., тис. грн.

ПОКАЗНИК	2004 рік	2005 рік	2006 рік	2007 рік	2008 рік	2009 рік
Податкові надходження	21 013,0	25 044,2	32 683,0	41 614,1	54 007,7	52 612,9
Платежі, штрафи та інші операційні надходження	886,9	2 940,5	3 222,3	4 718,2	6 187,6	6 777,7
Отримані трансферти без урахування внутрішніх трансфертів та трансфертів до спеціального фонду	16 750,7	27 595,4	44 629,5	42 974,3	69 490,6	83 712,9
Операційні надходження всього	38 650,6	55 580,1	80 534,8	89 306,7	129 685,9	143 103,5
Поточні видатки	25 588,4	38 969,9	49 127,2	62 046,4	81 712,9	100 254,1
Субсидії та поточні трансферти	12 591,5	15 345,4	29 771,2	26 778,6	44 728,9	43 014,2
Операційні видатки всього	38 179,9	54 315,2	78 898,4	88 825,0	126 441,8	143 268,4
Операційний баланс	470,7	1 264,8	1 636,5	481,6	3 244,0	-164,8
Фінансовий дохід	0,0	0,0	0,0	36,8	41,1	0,0
Виплата доходу за зобов'язаннями, обслуговування боргу	0,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Фінансовий баланс	-0,6	0,0	0,0	36,8	41,1	0,0
Поточний баланс	470,1	1 264,8	1 636,5	518,4	3 285,2	-164,8
Капітальні надходження	730,3	1 479,8	747,9	1 216,1	2 157,3	2 807,6
Субсидії та трансферти на здійснення капітальних видатків	125,8	458,2	1 161,7	4 191,3	2 271,8	0,0
Капітальні надходження всього	856,1	1 938,0	1 909,6	5 407,4	4 429,1	2 807,6
Капітальні видатки	827,7	1 443,0	3 012,1	3 836,0	3 383,3	1 723,4
Капітальні трансферти без трансфертів до бюджету розвитку	714,1	1 177,5	805,4	734,7	555,0	817,1
Капітальні трансферти до бюджету розвитку	0,0	0,0	935,9	2 454,2	1 771,8	0,0
Капітальні видатки всього	1 541,8	2 620,5	4 753,4	7 024,8	5 710,1	2 540,5
Капітальний баланс	-685,6	-682,5	-2 843,7	-1 617,4	-1 281,0	267,1
Баланс після капітальних видатків	-215,6	582,3	-1 207,3	-1 099,0	2 004,2	102,2
Надання пільгових кредитів громадянам на будівництво житла (з урахуванням повернення)	0,0	50,0	47,5	-5,8	-5,2	-5,2
Профіцит/дефіцит	-215,6	532,3	-1 254,8	-1 093,2	2 009,4	107,5
Фінансування	215,6	-532,3	1 254,8	1 093,2	-2 009,4	-107,5
БАЛАНС	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Джерело: Фінансове управління Смілянської міської ради

Фінансування бюджету м. Сміли у 2004-2009 рр., тис. грн.

ПОКАЗНИК	2004 рік	2005 рік	2006 рік	2007 рік	2008 рік	2009 рік
Профіцит/дефіцит	-215,6	532,3	-1 254,8	1 093,2	2 009,4	107,5
Фінансування	215,6	-532,3	1 254,8	1 093,2	-2 009,4	-107,5
Зміни залишків	215,6	-835,7	1 254,8	123,7	-1 039,7	-963,9
залишок на початок року	1 381,6	1 165,9	2 001,6	746,8	623,1	1 662,8
залишок на кінець року	1 165,9	2 001,6	746,8	623,1	1 662,8	2 626,7
Фінансування за рахунок позик банківських установ	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	856,2
Одержано позик	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	856,2
Повернено позик	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Зміни обсягів депозитів та цінних паперів, що використовуються для управління ліквідністю	0,0	0,0	0,0	-340,0	339,8	0,2
Повернення коштів з депозитів або пред'явлення цінних паперів	0,0	0,0	0,0	664,0	1 608,8	0,2
Розміщення коштів на депозитах або придбання цінних паперів	0,0	0,0	0,0	1 004,0	1 269,0	0,0
Фінансування за рахунок коштів єдиного казначейського рахунку	0,0	303,4	0,0	1 309,5	-1 309,5	0,0
Одержано	4 850,0	21 156,4	26 886,0	38 720,5	57 583,5	63 257,0
Повернено	4 850,0	20 853,0	26 886,0	37 411,0	58 893,0	63 257,0
БАЛАНС	0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Джерело: Фінансове управління Смілянської міської ради